

Stanovisko České školní inspekce k poskytování poradenských služeb dětem-cizincům a žákům-cizincům

Česká školní inspekce zveřejňuje své stanovisko k vybraným skutečnostem spojeným se vzděláváním dětí mateřské školy – cizinců (dále jen „dětí-cizinců“) a žáků základní školy – cizinců (dále jen „žáci-cizinců“).

Vyšetření dětí-cizinců a žáků-cizinců školským poradenským zařízením

České školní inspekci jsou známy problémy školských poradenských zařízení spojené s tím, že v současné době nejsou obecně a jednoznačně vymezeny diagnostické nástroje pro vyšetření dětí-cizinců nebo žáků-cizinců. Dále je Česká školní inspekce obeznámena s tím, že v současné době školská poradenská zařízení nedisponují dostatečnými službami tlumočnicků.

Česká školní inspekce však konstatuje, že podle § 20 odst. 1 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, občané Evropské unie a jejich rodinní příslušníci mají mít přístup ke vzdělávání a školským službám podle tohoto zákona za stejných podmínek.

Dále Česká školní inspekce uvádí, že dle § 20 odst. 2 písm. d) zákona č. 561/2004 Sb. mají osoby, které nejsou občany Evropské unie nebo nejsou jejich rodinnými příslušníky, také mít přístup ke školským službám podle tohoto zákona za stejných podmínek jako občané EU, pokud mají právo pobytu na území České republiky na dobu delší než 90 dnů, popřípadě pokud jsou osobami oprávněnými pobývat na území České republiky za účelem výzkumu, azylanty, osobami požívajícími doplňkové ochrany, žadateli o udělení mezinárodní ochrany nebo osobami požívajícími dočasné ochrany.

Školskými službami jsou i služby školských poradenských zařízení.

Nehledě na faktické obtíže jsou školská poradenská zařízení v případě výše uvedených cizinců povinna postupovat v souladu s § 16a odst. 1 zákona č. 561/2004 Sb., a poskytnout poradenskou pomoc dítěti-cizinci nebo žákovi-cizinci (tj. mimo jiné provést vyšetření dětí-cizinců a žáků-cizinců), kteří o poradenskou pomoc požádají.

Školská poradenská zařízení nemohou odmítnout provést vyšetření dětí-cizinců nebo žáků-cizinců z toho důvodu, že v současné době optimální diagnostický nástroj vyšetření není k dispozici. Je úkolem školských poradenských zařízení (ve spolupráci s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, Národním ústavem pro vzdělávání a ve spolupráci se zákonnými zástupci dětí-cizinců nebo žáků-cizinců) uvedené problémy vyřešit v té míře, v jaké to daná konkrétní situace umožňuje (např. ve spolupráci se zákonnými zástupci zajistit tlumočnicka) a dítě-cizince nebo žáka-cizince vyšetřit.

Poskytování jazykové přípravy žákům-cizincům a poskytování podpůrných opatření dětem-cizincům a žákům-cizincům

Česká školní inspekce vychází ze skutečnosti, že zákon č. 561/2004 Sb. spojuje s poskytováním jazykové přípravy vymezené § 20 odst. 5 zákona č. 561/2004 Sb. a s poskytováním podpůrných opatření dle § 16 zákona č. 561/2004 Sb. odlišný účel (cíl).

Jazyková příprava je dle § 20 odst. 5 zákona č. 561/2004 Sb. zajišťována pro žáky, kteří jsou dětmi osoby se státní příslušností jiného členského státu Evropské unie, a kteří na území České republiky, kde taková osoba vykonává nebo vykonávala pracovní činnost v základním pracovněprávním vztahu nebo samostatně výdělečnou činnost, nebo na území České republiky

studuje, anebo získala právo pobytu na území České republiky z jiného důvodu, dlouhodobě pobývají a kteří plní povinnou školní docházku podle tohoto zákona.

Účelem jazykové přípravy uvedené v § 20 odst. 5 zákona č. 561/2004 Sb. je zlepšit znalost českého jazyka určité skupiny žáků-cizinců (znalost českého jazyka jako takovou). Účelem jazykové přípravy není kompenzovat obtíže žáka-cizince, které jsou důsledkem jeho zdravotního stavu, kulturního prostředí nebo jiných životních podmínek žáka-cizince.

Naopak účelem podpůrných opatření dle § 16 zákona č. 561/2004 Sb. a vyhlášky č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, (a to konkrétně posílení výuky českého jazyka nebo výuky českého jazyka jako jazyka cizího) je kompenzovat obtíže jakéhokoli dítěte nebo žáka (tj. bez ohledu na to, zda je nebo není cizincem), které jsou důsledkem jeho zdravotního stavu, kulturního prostředí nebo jiných životních podmínek.

Uvedený prostředek (podpůrné opatření) je spojen s výukou českého jazyka. Není však a priori určen všem dětem-cizincům nebo žákům-cizincům pouze proto, že jejich znalost českého jazyka není stejná jako znalost českého jazyka ostatních dětí mateřské školy nebo žáků základní školy, kteří nejsou cizinci.

Z výše uvedeného plyne, že žák-cizinec není vyčleněn ze systému poskytování podpůrných opatření z toho důvodu, že je mu poskytována jazyková příprava dle § 20 odst. 5 zákona č. 561/2004 Sb. Dítěti-cizinci nebo žákovi-cizinci jsou podpůrná opatření poskytována tehdy, když bude splněn účel vymezený zákonem č. 561/2004 Sb. To konkrétně znamená, že dítěti-cizinci nebo žákovi-cizinci bude posílena výuka českého jazyka nebo výuka českého jazyka jako jazyka cizího tehdy, když se tímto způsobem budou kompenzovat obtíže dítěte-cizince nebo žáka-cizince, které jsou důsledkem jejich zdravotního stavu či kulturního prostředí nebo jiných životních podmínek. Skutečnost, že je žákovi-cizinci poskytována jazyková příprava podle § 20 odst. 5 školského zákona (za účelem zlepšení znalosti českého jazyka jako takové) přímo nepodmiňuje, ani nedoplňuje poskytování podpůrných opatření (tj. i posílení výuky českého jazyka nebo výuky českého jazyka jako jazyka cizího).

Česká školní inspekce vychází ze skutečnosti, že účel poskytování jazykové přípravy a podpůrných opatření je stanoven zákonem č. 561/2004 Sb., který je závazný pro školy, školská zařízení, včetně školských poradenských zařízení.